

Leuven Vlaams: sluitstuk van de Vlaamse ontvoogding uitgevoerd door anti-autoritaire studentenopstand

Binnen het kader van de herdenking van Mei '68 willen we hier stilstaan bij de massale studentenstrijd voor de splitsing van de tweetalige universiteit van Leuven. Nu, 50 jaar na de strijd, eist de N-VA de herdenking van Leuven Vlaams op. Als je Leuven Vlaams enkel bekijkt als de laatste massamobilisatie in het kader van de Vlaamse ontvoogding – en dus haar verbinding niet ziet met de internationale golf van jongerenprotest die bekend staat als “Mei ‘68” – kun je niet begrijpen waarom deze opeising door de N-VA op luid protest botst bij de toenmalige studentenleiders.

door Anja Deschoemacker

LSP en Paul Goossens (leider van de Studentenvakbond, linkse afsplitsing van het KVHV die de strijd organiseerde) zullen het niet over veel eens zijn: zoals bij veel '68ers is er bij hem sprake van cynisme, gevoed door de ontgoocheling die er kwam na de strijd. Maar hij blijft één van de laatste bevoorrechte getuigen die Leuven Vlaams vanaf de voorste rangen heeft aangevoerd. We zijn het met hem eens wanneer hij zegt dat de N-VA de geschiedenis van Leuven Vlaams vervalst.

Bart De Wever heeft in het verleden meermaals zijn afkeer van de Mei '68-beweging geuit. Hij wil de erfenis van Mei '68 liquideren. Die bestaat voor hem uit normvervaging en een “identitair nihilisme,” waarbij “alle gezag en traditie” op de schop moest “om plaats te ruimen voor het individu” (HLN, 24/02/2018).

Geen woord over het feit dat die laatste ontvoogding van Vlaanderen, het verdwijnen van de elitaire Franstalige universiteit in Leuven, verkregen is door juist een strijd onder leiding van uitgesproken linkse antikapitalistische jongeren als Ludo Martens, ook gekend als oprichter van Amada, vandaag PVDA, en Paul Goossens, die later een reputatie als progressief journalist uitbouwde. Enkel zij – met hun antiautoritaire ideeën die kenmerkend waren voor de generatie van Mei '68 – konden de massa mobiliseren die nodig was om die Vlaamse eis te realiseren.

Zij deden dit door de strijd op te bouwen, onafhankelijk van de toenmalige Vlaamse beweging en zelfs tegen de leiding van die beweging in. Wanneer de strijd in '66 in een massale fase treedt, verdwijnt de slogan “Walen Buiten” naar de achtergrond om vervangen te worden door “Leuven Vlaams” en “Bourgeois Buiten” of ook nog “revolutie.” Het is dan ook schrijnend dat de herdenking van 50 jaar Leuven Vlaams gekaapt wordt door een figuur als Bart De Wever, erfgenaam van de rechtse conservatieve vleugel van de vroegere VU, die wel de eis stelde voor de vervlaamsing van de Leuvense universiteit, maar niet in staat was de beweging op te bouwen die dat ook kon realiseren.

De strijd van de Leuvense universiteit bracht alle elementen samen voor een Vlaamse Mei '68:

- De strijd voor de democratisering van het onderwijs, voor een universiteit voor het volk, toegankelijk voor iedereen.

Ze stelden daarbij niet enkel de nood aan een universiteit waar de Vlaamse arbeiders hun kinderen hoger onderwijs konden bieden, maar ook voor de creatie van een universiteit in Wallonië, waartoe niet enkel de bevoorrechte laag van Franstalige studenten in Leuven toegang zou hebben. Universiteiten die ook democratisch functioneren en niet bureaucratisch geleid worden door een elitaire leiding. Met andere woorden het tegenovergestelde van de visie van De Wever die zich vandaag opstelt als verdediger van elite-onderwijs.

- De strijd tegen de heersende moraal en tegen de arrogante en reactionaire rol van de katholieke kerk. De beweging breekt pas echt los na 13 mei 1966, wanneer de bisschoppen in een berucht mandement laten weten dat er van splitsing van de universiteit geen sprake kon zijn – niet toen, niet later. Zo wilden de bisschoppen de CVP-PSC uit de wind zetten en de toenemende verdeeldheid binnen de partij stoppen. Het massaal en aanhoudend verzet van de Leuvense studenten tegen de ondemocratische en autoritaire besluitvorming trok een kruis over dit scenario: de regering viel en de Belgische christendemocratie splitste in een Vlaamse en Franstalige vleugel in 1969.

- Het zoeken naar een verbinding met de arbeidersbeweging en een politieke oriëntatie die ondanks een zeer ruime variëteit, duidelijk links was. Die verbinding met de arbeiders-

klasse zal er in België in '68 niet komen, in tegenstelling tot Frankrijk. De politieke linkerzijde, toen vooral de SP, was niet geïnteresseerd in het studentenverzet, de vakbondsleiding zat vastgeklonken aan haar partijen. De studenten uitten hun steun voor arbeidersverzet, maar konden geen enthousiasme genereren. Hun eisen en slogans waren dan wel antikapitalistisch, maar er was geen overgangsbenadering, geen idee van hoe die ideeën konden worden gerealiseerd. In Leuven, zoals in Frankrijk, eindigde de strijd omdat geen enkele politieke linkse kracht in staat en/of bereid was er politieke leiding aan te geven.

De toenmalige leiding van de Vlaamse Beweging (toen VU, partij waaruit N-VA is voortgevloeid als erfgenaam van de rechtvleugel), gruwelde van dat radicale verzet tegen “alle gezag en traditie”, net zoals De Wever dat nu doet. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Leuven Vlaams pas nu opgeëist wordt door het Vlaams-nationalisme, wanneer veel van de oorspronkelijke leiders van het politieke en/of mediatieke toneel zijn verdwenen. Zoals in andere gevallen wil de historicus De Wever vooral de geschiedenis naar zijn hand zetten. Laat ons bij de herdenking van 50 jaar Mei '68 ook Leuven Vlaams in de kijker zetten en de beweging recht aandoen door deze poging tot geschiedenisvervalsing door De Wever tegen te gaan.

Recensie:

“1968 – Het jaar dat niet wil sterven” (Paul Goossens)

Eerst eind december 2017 verschenen als Kerstessay bij De Standaard, kwam dit boek uit midden in de poging van de N-VA om zich – 50 jaar na de feiten – Leuven Vlaams toe te eigenen. Paul Goossens, studentenleider van Leuven Vlaams, later hoofdredacteur van De Morgen, is de enige figuur die in de Vlaamse media een forum krijgt om de N-VA van antwoord te dienen. Het is meteen de grootste verdienste van het boek: met een beschrijving van de echte beweging en de rol die de Vlaamse Beweging (waarvan N-VA de erfgenaam is) daarin wel en vooral niet speelde, gaat Goossens in tegen de geschiedenisvervalsing door Bart De Wever.

DOOR ANJA DESCHOEMACKER

Goossens toont hoe de slogan “Walen Buiten”, wat systematisch gebruikt wordt als omschrijving van Leuven Vlaams in de Franstalige pers, de slogan was van de eerste, niet-massale fase van de strijd, gedomineerd door “folkloristische” Vlaams-nationalistische studenten en professoren. Een slogan die door de beweging aan de kant werd gezet en actief bestreden om al in de loop van '67 slechts nog sporadisch op te duiken.

Om een beeld te krijgen uit eerste hand, van één van de belangrijkste figuren die aan de leiding van de beweging stonden, is het dus zeker de moeite om dit boek te lezen. Ik raad het alle jongeren aan als introductie in de studie van de geschiedenis van de studenten- en scholierenstrijd in ons land. Van de stellingnames van Bart De Wever

- zowel over Mei '68 als brede, internationale golf van massastrijd als over Leuven Vlaams - blijft na lectuur alvast niets over.

Was roep tot maatschappijverandering utopisch?

Tegelijk moet gezegd dat de conclusies uit het boek over de erfenis van Mei '68 zeer beperkt zijn en op een bijna pijnlijke manier binnen het kader van het kapitalisme blijven. Het is bovendien een journalistiek boek, geen politiek manifest. De schrijver is op zijn best wanneer hij levendig beschrijft hoe het bij de studenten om zoveel meer ging dan taaleisen, maar integendeel om een grondige maatschappijverandering. Ook een reportage van RTBF uit 2008 met uitgebreide interviews met Paul Goossens is daarvoor de moeite waard. Maar de ongeschreven conclusie lijkt te zijn dat die roep tot maatschappijverandering naïef en utopisch was.

Het is de andere kant van de medaille vergeleken met de conclusies die de meeste van zijn strijdmakkers in de leiding van Leuven Vlaams trokken. Waar Ludo Martens met het merendeel van de SVB-leiders Amada zou oprichten, een sectaire maoïstische groep die later zou ontwikkelen tot de PVDA, verwijderd Paul Goossens zich van de socialistische ideeën die hij in "1968" beschrijft als behorend tot het totalitaire gedachtengoed van de vorige eeuw. Voor hem is socialisme enkel de stalinistische gebureaucratiseerde Sovjet-Unie of China. Het maakt van hem een hardnekkige reformist, met alle beperkingen die daarbij horen.

Daarom blijft zijn inschatting van Leuven Vlaams en Mei '68 beperkt tot het idee dat het een laatste scheut van de Verlichting was. De illusie sijpelt door dat echte "*gelijkheid, vrijheid en solidariteit*" mogelijk zouden zijn zonder een fundamentele maatschappijverandering, zonder socialistische revolutie. Het onderhouden van de "geest van '68" (waar Goossens veel minder mythisch over is dan de N-VA, hij spreekt vooral van "gemiste kansen") en eventuele nieuwe revoltes zijn voor hem vooral nodig als tegenwicht tegen de nieuwe rechtse formaties en tegen het nieuwe nationalisme dat door Europa waart.

Goossens stelt het niet expliciet, maar door Mei '68 te kaderen binnen de Verlichting blijft hij uitdrukkelijk binnen het keurslijf van het kapitalisme. Hij houdt het op strijd voor een democratisch, feitelijk een sociaaldemocratisch, kapitalisme. Het is onze mening (lees hiervoor onze andere artikels over Mei '68: <https://nl.socialisme.be/tag/mei-1968>) dat de massale revolte in de jaren '60 tot midden jaren '70 kaderde in de strijd voor socialisme.

Gebrek aan leiding

Het is een beweging die grondig verschilde van vroegere revolutionaire golven (de Russische, Duitse of Spaanse revolutie, de opstandige algemene staking van '60-'61, ...) in die zin dat de dominante partijen in de arbeidersklasse – zowel de sociaaldemocratie als de communistische partijen – niet alleen geen controle over de beweging hadden, maar er zich ook grotendeels tegen verzetten. De kritieken van de opstandige studenten op die partijen waren dan ook scherp, o.a. over hun rol in het kolonialisme en hun gehechtheid aan de VS.

Het absolute gebrek aan leiding vanwege de gevestigde arbeidersorganisaties (BSP, vakbonden en ACW) is een verklaring voor het feit dat de ideeën van de militante studenten alle richtingen tegelijk uitgingen. De specifieke manier waarop de kolo-

niale revolutie zich afspeelde, de ontwikkeling van guerrillastrijd, de Culturele Revolutie in China, ... Het waren allemaal aantrekkingspunten voor linkse jongeren. Amada (later PVDA) is de belangrijkste organisatorische uitdrukking van Mei '68 in Vlaanderen, hoewel ook Agalev geduid kan worden als een latere scheut van de beweging.

De houding van de toen bestaande revolutionaire partijen – die even onvoorbereid aan Mei '68 begonnen als de studenten en zelf illusies hadden en creëerden in figuren als Tito, Mao en Castro en hun oriëntatie op de arbeidersklasse in eigen land verloren – komt in het boek van Goossens niet aan bod. Dat is ook zo in het artikel van het PVDA-magazine *Solidair* ("*Mei '68 – De Commune van Leuven*," *Solidair* mei-juni 2018) waarin Herwig Lerouge, één van de originele groep rond Ludo Martens en Paul Goossens in de leiding van de SVB, Leuven Vlaams duidt. De geïnteresseerde lezer kan er meer over vinden in het boek van Eric Byl "*PVDA en LSP, verschillen en mogelijke raakvlakken in de opbouw van een politiek alternatief*."

Veel opmerkingen dus, maar het boek van Paul Goossens is het lezen waard om jongeren te laten weten wat er toen echt gebeurde of om het geheugen op te frissen. Het boek biedt ook de nodige munitie om in te gaan tegen de poging van de N-VA om de beweging Leuven Vlaams te claimen en in te passen in een "geschiedenis" die in het kraam van Bart De Wever past. Voor verdere conclusies moet je elders terecht.